

UNIVERZITA PARDUBICE
Fakulta filozofická
Katedra anglistiky a amerikanistiky

Posudek oponenta bakalářské práce

Autor práce: Eliška Šolcová

Studijní obor: Anglický jazyk pro odbornou praxi

Název práce: Comment Clauses in Fiction

Akademický rok: 2018/19

Vedoucí práce: PhDr. Šárka Ježková, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Eva Nováková

Kritéria hodnocení		Hodnocení A – B – C – D – E – F
Všeobecná charakteristika	Splnění zásad zpracování práce a naplnění stanoveného cíle	B
	Logická struktura práce	
	Vyváženost teoretické a praktické části	
Teoretická část	Prezentace různých teoretických přístupů k řešenému problému	C
	Kritické posouzení prezentovaných přístupů a zvolení relevantní teoretické základny	
	Zpracování kvalitní teoretické základny pro realizaci praktické části	
Praktická část	Vhodnost zvolené výzkumné metodologie	C
	Aplikace zvolené výzkumné metodologie	
	Relevantní a srozumitelná argumentace a interpretace získaných výsledků	
Práce s odbornou literaturou	Kvalita, množství a relevance zpracované literatury	C
	Kritický přístup ke zdrojům	
Formální stránka	Dodržení doporučených pravidel a norem formální úpravy (směrnice FF UPa, požadavky KAA)	B
	Kvalita vědeckého aparátu, příloh, tabulek a obrázků	
	Dodržení bibliografických norem	
Jazyková úroveň	Gramatická přesnost a komplexnost	B
	Slovní zásoba	
	Koheze a koherence	
	Interpunkce a stylistické aspekty	

Slovní vyjádření k hodnocení bakalářské práce:

Bakalářská práce se věnuje tzv. comment clauses (vsuvkovým větám) v uměleckém textu. Na základě korpusu vybraného z románů dvou autorů zkoumá diplomantka různé vlastnosti a funkce vsuvkových vět: syntaktickou strukturu, pozici ve větě, orientaci na mluvčího/adresáta, frekvenci v přímé a nepřímé řeči a pragmatické funkce.

V úvodu teoretické části diplomantka přehledně sumarizuje odlišná pojetí klasifikace adverbialii. Přestože by se mělo zpracování takové problematiky v kvalifikační práci opírat o více než dva zdroje (Quirk a kol., Biber a kol.), je třeba ocenit, že se diplomantka zdárně vyrovnává s rozdílností přístupů i terminologie jak tam, kde se kategorizace překrývají, i tam, kde se gramatiky rozcházejí (např. u evidenciálních příslovečných určení [s. 16]). Několik pasáží ovšem ukazuje na to, že diplomantka buď nepřesně pochopila zdrojové informace, nebo je zavádějícím způsobem interpretovala: např. tvrzení *Regarding the obligatory adjuncts, they are very frequently a part of intransitive clauses* (s. 13) vyznívá, jako by netranzitivní slovesa vyžadovala povinnou komplementaci adverbialem.

Velmi zevrubná a tentokrát i větším množstvím zdrojů podepřená je kapitola věnující se typologii vsuvkových vět. Diplomantka vymezuje, na jaké struktury je zaměřena korpusová analýza (hlavní věty a vedlejší věty příslovečné, s. 20) a do jakých kategorií bude výskyty třídit (s. 27). Velkou pozornost zde věnuje zejm. pragmatickým funkcím vsuvkových vět, nicméně detailnější zpracování by si zasloužilo také hledisko syntaktické, tj. upřesnit přímo pro potřeby práce pojmy *clause*, *main clause* a *matrix clause*. V klasifikaci převzaté od Quirka a kol. se jako první skupina uvádějí „matrix clauses“ typu *I believe, you know* (s. 20), ovšem bezprostředně poté diplomantka upozorňuje, že ačkoli formálně mají tyto struktury podobu hlavní věty, nemusí tuto funkci pokaždé plnit a místo toho sloužit pouze jako vsuvka. V tomto ohledu je pak matoucí výrok, podle nějž vsuvkové věty svým skopusem zasahují „matrix clause“ (s. 22) – ten implikuje, že vsuvková věta neovlivňuje chápání zbytku výpovědi. Z formulace na s. 27 zase nevyplývá, jestli diplomantka považuje vsuvkovou větu za součást jiné věty, nebo skutečně nezávislou jednotku: *As, for example, I mean tend to occur in the middle position within a sentence separated by commas, it is positioned between two clauses and therefore would be difficult to determine whether it belongs to the first clause and therefore occurs in the final position, or whether it belongs to the second clause occurring in the initial position within a clause.*

Praktické analýze předchází jasné vymezení výzkumných otázek a podrobný popis práce s korpusem. Diplomantka si uvědomuje úskalí korpusové analýzy, zejména úzký kontext konkordancí, ale některé problematické aspekty přesto nedoceňuje – pokud je kontext vsuvkové věty limitován větou předcházející a následující, při srovnávání výskytů v přímé a nepřímé řeči nelze spolehlivě určit, zda se jedná o hlas postavy, nebo vypravěče, protože pasáže v přímé řeči mohou být různě dlouhé. Korpusová data v této souvislosti nedokážou zprostředkovat ani informace o typu vypravěče ve zvolených textech; přitom je dobře možné, že svůj postoj bude pomocí disjunktu jinak vyjadřovat nezainteresovaný vypravěč, a jinak vypravěč, jenž je součástí děje.

Jelikož z formálního hlediska mohou jako vsuvkové věty sloužit rozmanité větné i nevětné struktury, nastavuje diplomantka pro jejich rozlišení přísná syntaktická kritéria (pozici ve výpovědi, přítomnost čárky) a analýzu omezuje na konkrétní příklady vsuvkových vět (s. 29). Vzhledem k rozsahu práce je takové omezení odůvodnitelné, ale i tak zůstává otázkou, jestli podobné hranice výsledky nezakreslují. Pokud formální (zde syntaktické) hledisko upřednostníme před funkčním, nevyhnutelně se snižuje variabilita výsledků, která je žádoucí pro výzkumnou otázku o odlišném autorském stylu v obou textech. Kritérium orientující se na pozici analyzované struktury (navíc v kombinaci s interpunkcí, která může mít v angličtině jen stylistickou, nikoli gramatickou platnost) zase naráží na absenci kontextu: např. *I admit* v př. (1) lze chápat buď jako disjunkt, nebo hlavní větu s tranzitivním slovesem ve významu „I admit it if you blame me for becoming poor“.

Závažnější slabinou praktické části je nicméně okolnost, že diplomantka formuluje množství velmi konkrétních hypotéz, ovšem nepodpírá je referencemi k jiným zdrojům (případně jen velmi obecnými odkazy na teoretickou část, viz tvrzení *the syntactic type (a) is far more common, there is generally a huge variety of I-oriented comment clauses within the type (a)* [s. 29]). Podobně seznam nejčastějších vsuvkových vět pravděpodobně vychází z Bibera a kol. citovaných na s. 19 a 24, ale z textu tato informace nevyplývá. Teoretické ukotvení postrádají také argumenty o pozicích disjunktu: struktura *I mean* jako oprávněnému prostředku (s. 37) teoreticky nic nebrání volně se výpovědi pohybovat (navíc pokud *I mean* „conjoins two utterances“, jedná se stále o prototypický disjunkt?), podobně není jasné, proč názorové disjunktivy (opine markers) stojí jen na konci věty, ale evidenciální signály (markers of certainty) kdekoli (s. 41) atd.

Některé předpoklady potom nutně vzbuzují dojem, že jsou založené pouze na subjektivním dojmu. Nelze dost dobře tvrdit, že jazyk uměleckého stylu je „umělý“ (s. 37), nebo porovnávat funkce vsuvkových vět v umělecké literatuře s dalšími žánry (kap. 4.6), nemáme-li k dispozici srovnávací data z příslušných korpusů.

Výsledky pro jednotlivé výzkumné otázky jsou pečlivě kvantitativně zpracovány, nicméně některým podkapitolám (4.1, 4.2) by prospěly více rozpracované kvalitativní interpretace, jaké najdeme např. v části 4.5 (pozice vsuvkové věty na konci vysvětlená neformální stylovou platností, appealers suplující otázky nebo tázací dovětky, verbal fillers zamezující koherenci psaného textu atd.). Větší prostor by bylo vhodné věnovat také vysvětlení, jaké faktory mění pragmatické funkce jinak formálně totožných vsuvkových vět (*you know*).

Doplňující otázky k obhajobě

- (1) Jak probíhala pilotní fáze výzkumu s cílem vybrat dva konkrétní romány, zmíněná na s. 34?
- (2) Vysvětlíte pojem *stance*.
- (3) Jak se liší Qurikovy kategorie viewpoint subjuncts a value judgement disjuncts?
- (4) Vyplývá z analýzy vsuvkových vět, proč jsou obecně méně frekventované vedlejší věty příslovečné, tj. *syntactic type (b)*?
- (5) Jakým způsobem byly rozlišovány pragmatické funkce formálně totožných struktur, např. *you know* jako *appealer*, *emphatizer* nebo *inform marker*? Jak lze z konkordance odvodit, zda mluvčí očekává od adresáta odpověď, posiluje udržování kontaktu s adresátem apod.?

Výsledná klasifikace* (možnosti klasifikace – výborně, velmi dobře, dobře, nesplněno)	C velmi dobře
---	--------------------------------

Dne: 20. 5. 2019

.....
Podpis oponenta práce

* Výsledné hodnocení není průměrem dílčích známek